

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ “ДАВЛАТ ФУҚАРОЛИК ХИЗМАТИ
ТЎҒРИСИДА”ГИ ҚОНУНИ МАМЛАКАТИМИЗДА ДАВЛАТ
ФУҚАРОЛИК ХИЗМАТИ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ
ҲУҚУҚИЙ АСОСИ**

Улуғбек Ўролбой ўғли ЎРИНБОЕВ

Ўқитувчи

3-даражали юрист

Сирдарё вилояти юридик техникуми

Сирдарё, Ўзбекистон

orinboyevu1@gmail.com

Аннотация

Мақолада Ўзбекистон Республикаси Давлат фуқаролик хизмати соҳасидаги қонунчиликдаги янгиликлар илмий таҳлил этилган.

Таянч сўзлар: давлат, жамият, давлат хизмати, давлат фуқаролик хизматчиси, мақом, ҳуқуқ, мажбуриятлар, давлат органлари, мансабдор шахслар.

**ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН «О ГОСУДАРСТВЕННОЙ
ГРАЖДАНСКОЙ СЛУЖБЕ» КАК ПРАВОВАЯ ОСНОВА РАЗВИТИЯ
ОБЛАСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ В НАШЕЙ СТРАНЕ**

Улуғбек Уролбоевич УРИНБОЕВ

Преподаватель

юрист 3 класса

Сырдарьинский областной юридический техникум

Сырдарья, Узбекистан

orinboyevu1@gmail.com

Аннотация

В статье приводится научный анализ новшеств в законодательстве в сфере Государственной гражданской службы в Республике Узбекистан.

Ключевые слова: государство, общество, государственная служба, государственный гражданский служащий, статус, права, обязанности, государственные органы, должностные лица.

Давлат органларига билимли ва масъулиятли кадрларни жалб қилиш, уларнинг малакасини доимий ошириб бориш билан бир қаторда ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимоясини таъминлаш соҳасидаги муносабатларни ягона қоидалар асосида ҳуқуқий тартибга солиш муҳим аҳамият касб этади. Шу мақсадда Ўзбекистонда ижро ҳокимияти функцияларини амалга оширувчи давлат органлари ва ташкилотларидаги давлат фуқаролик хизматчиларининг фаолияти билан боғлиқ барча муносабатларни ягона қоидалар асосида тартибга соладиган «Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида»ги қонун қабул

килинди. Ушбу Қонун қонунчилик палатаси томонидан 2022 йил 2 мартда қабул қилинган Сенат томонидан 2022 йил 28 майда маъқулланган, Президент томонидан 2022 йил 8 августда имзоланган.

Қонун вазирлик ва идоралар мутахассислари, хорижий экспертлар ва жамоатчилик вакиллари иштирокида тайёрланди. 10 та боб ва 64 та моддадан иборат. Бундан буён давлат фуқаролик хизмати татбиқ этиладиган барча вазирлик ва идораларда ходимларни ишга қабул қилиш, фаолияти самарадорлигини баҳолаш, уларни хизмат поғоналарида ўстириш, рағбатлантириш ёки интизомий жазолаш ва хизматини тугатиш масалаларида ҳар хил ёндашувларга барҳам берилади.

Давлат фуқаролик хизмати деганда давлат хизматининг бир тури, Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг давлат фуқаролик хизмати лавозимларидаги давлат органлари ваколатлари амалга оширилишини таъминлашга доир ҳақ тўланадиган касбий фаолияти тушунилади.

Қонуннинг амал қилиши Давлат фуқаролик хизмати лавозимларининг давлат реестрига киритилган лавозимлардаги давлат фуқаролик хизматчиларининг фаолиятига нисбатан татбиқ этилади. У Президент, қонунчилик палатаси депутатлари, Сенат аъзолари, Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси ҳамда бошқа маҳаллий давлат ҳокимият органлари депутатлари, юқори ва қуйи палаталар девонлари ходимлари, Марказий сайлов комиссияси аъзолари, судьялар ва суд тизими ходимлари, Марказий банк бошқаруви аъзолари, прокуратура, ички ишлар, муҳофаза ишлари, фавқулодда вазиятлар, Миллий гвардия, Давлат божхона кўмитаси ва ДХХ органларида хизмат қилаётганлар, шу жумладан, ҳарбий хизматчилар, қолаверса, давлат органларининг техник, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш ходимларининг фаолиятига нисбатан татбиқ этилмайди.

Давлат фуқаролик хизматининг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

Давлат фуқаролик хизмати тизимининг ягоналиги ва барқарорлиги;
қонунийлик;

адолатлилиқ;
халққа хизмат қилиш;
давлат органларининг ва мансабдор шахсларининг жамият ҳамда фуқаролар олдида масъуллиги;
инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларининг устуворлиги;
очиқлик ва шаффофлик;
ҳолислиқ, профессионаллиқ ва компетентлик;
давлат фуқаролик хизматиға киришда Ўзбекистон фуқароларининг тенг ҳуқуқлилиги;
давлат фуқаролик хизматчиларининг ҳуқуқий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиниши.

Қонунға мувофиқ, давлат фуқаролик хизмати соҳасидаги махсус ваколатли орган этиб Президент ҳузуридаги Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги белгиланмоқда. У ўз ваколатлари доирасида давлат идораларининг кадрлар сиёсати соҳасидаги фаолиятини мувофиқлаштиради, давлат хизматиға кадрларни танлов асосида танлашни ташкил қилади, давлат хизматчиларининг самарадорлигини баҳолаш учун индикаторлар (асосий кўрсаткичлар) тизимини жорий қилади ва уларнинг натижаларини таҳлил қилади, жамоатчилик фикрини ўрганади ва давлат органлари раҳбарларининг очиқ рейтингини шакллантиришда иштирок этади.

Шунингдек, агентлик давлат хизматчиларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда ҳамда уларнинг ишлаши ва ижтимоий ҳимояси учун тегишли шарт-шароитлар яратишда ёрдам кўрсатади.

Ўзбекистон фуқароси давлат фуқаролик хизмати лавозимиға тайинланган пайтдан эътиборан давлат фуқаролик хизматчиси ҳуқуқий мақомиға эға бўлади ва давлат фуқаролик хизматчисининг фаолияти тугатилиши муносабати билан уни йўқотади. Давлат фуқаролик хизматчиси лавозимларининг сиёсий гуруҳиға тааллуқли давлат хизматчиларининг

ҳуқуқий мақоми билан боғлиқ бўлган қўшимча ҳуқуқлар, мажбуриятлар ва чекловлар алоҳида қонунчилик билан белгиланади.

Давлат фуқаролик хизматчиси қўйидаги ҳуқуқларга эга:

ўз зиммасига юклатилган мажбуриятларнинг ўзига хос хусусияти ва мураккаблигига, бажарилган ишларнинг миқдори ҳамда сифатига мувофиқ ўз вақтида ва тўлиқ ҳажмда иш ҳақи олиш;

касбий компетенциялари ва алоҳида хизматлари учун рағбатлантириш;

давлат органининг маблағлари ҳамда қонунчиликда тақиқланмаган бошқа маблағлар ҳисобидан мунтазам равишда малакасини ошириб бориш;

меҳнат тўғрисидаги қонунчиликда белгиланган тартибда ҳамда шартларда меҳнат шартномасига ўзгартишлар киритиш ва шартномани бекор қилиш;

ўз мансаб ваколатларини, хизмат мажбуриятларини ва жавобгарлигини белгиловчи лавозим йўриқномаси ва бошқа ҳужжатлар билан танишиш;

меҳнатни муҳофаза қилиш талабларига мувофиқ бўлган иш ўрнига эга бўлиш;

давлат органи раҳбариятининг ноқонуний топшириқ ва талабларини бажаришдан бош тортиш;

давлат фуқаролик хизматчисидagi коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар фактлари тўғрисида хабар берган тақдирда давлат ҳимояси билан таъминланиш;

ўзининг шаъни, кадр-қиммати ва ишчанлик обрўси давлат органининг раҳбарияти ҳамда бошқа мансабдор шахслар томонидан ҳурмат қилиниши.

Давлат фуқаролик хизматчиси қўйидагиларга мажбур:

Конституцияга ва бошқа ҳужжатларга риоя қилиш;

ўз хизмат мажбуриятларини виждонан бажариши, давлат органи томонидан белгиланган одоб-ахлоқ қоидаларига, хизматга оид ахборот билан ишлаш тартибига, шунингдек давлат фуқаролик хизматини ўташ билан боғлиқ бошқа қоидаларга риоя этишга;

манфаатлар тўқнашувига йўл қўймаслиги, беғараз ва холис бўлишга;

давлат органининг нуфузини туширишга олиб келиши ёки унинг ўз хизмат мажбуриятларини виждонан бажаришга шубҳа туғдириши мумкин бўлган ҳаракатлардан (ҳаракатсизликдан), шу жумладан ўз хизмат мажбуриятларини бажараётганда ҳар қандай шаклдаги камситишдан, ноҳолисликдан ёки кимгадир нисбатан алоҳида муносабатда бўлишдан тийилишга;

ўз хизмат мавқеидан шахсий ва бошқа ғайриқонуний мақсадларда фойдаланмаслиги, шунингдек ўз хизмат фаолиятига, давлат органлари, уларнинг мансабдор шахслари ва фуқароларнинг фаолиятига қонунга хилоф таъсир кўрсатилишига йўл қўймасликка;

давлат сирларини ёки қонун билан кўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотларни муҳофаза қилиш тўғрисидаги талабларга риоя этиши. шунингдек, ўз хизмат мажбуриятларини бажариши чоғида олинган мазкур маълумотларни ошкор қилмаслиги, шу жумладан давлат фуқаролик хизматчисининг фаолияти тугаганидан кейин ошкор этмасликка;

қонунда белгиланган муддатларда ва тартибда даромадлари ва мол-мулки тўғрисидаги декларацияни тақдим этишга;

давлат мулкининг бут сақланишини таъминлаши, ўзига ишониб топширилган давлат мулкидан фақат хизмат мақсадларида фойдаланишга;

ўзининг касбий компетенциясини мунтазам равишда ошириб боришга. Қонунда давлат фуқаролик хизматини ўташ билан боғлиқ чекловлар ҳам ўрнатилган.

Унга кўра, давлат фуқаролик хизматчиси қуйидагиларга ҳақли эмас:

ўзаро яқин қариндошликка ёки қуда томондан қариндош бўлган шахслар билан (ота-оналар, ака-укалар, опа-сингиллар, ўғиллар, қизлар, эр-хотинлар, шунингдек эр-хотинларнинг ота-оналари, ака-укалари, опа-сингиллари ва фарзандлари) айнан битта давлат оранида бирга хизмат қилиши, агар уларнинг бирга хизмат қилиши улардан бирининг иккинчисига бевосита бўйсунушига ёки унинг назорати остида бўладиган давлат

фуқаролик хизмати лавозимини эгаллашга, бундан қонунчиликда назарда тутилган ҳоллар мустасно;

педагогик, илмий ва ижодий фаолиятдан ташқари ҳақ тўланадиган бошқа фаолият билан шуғулланишга, Ўзбекистон қонунларида ҳамда президент қарорларида назарда тутилган ҳолатлар бундан мустасно;

тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш;

тадбиркорлик фаолияти субъектларини ташкил этишга, уларнинг муассиси (иштирокчиси) бўлишга, тадбиркорлик фаолияти субъектида ташкилий-бошқарув, маъмурий-хўжалик вазифаларини бажаришга, бундан АЖларнинг эркин муомалада бўлган акцияларига қонунчиликда белгиланган талаблар доирасида эгалик қилиш ҳоллари мустасно;

ўзи хизмат қилаётган давлат органи назорати остидаги ёки у билан алоқалар ва манфаатларга эга бўлган ташкилотлардаги улушларни, пайларни ва акцияларни бевосита ёки вакиллар орқали олишга;

ўз хизмат ваколатларини жисмоний ва юридик шахсларнинг манфаатларини кўзлаб бажариш ёки бажармаслик эвазига улардан бирон-бир мукофот, фойда ёки совғалар олишга;

чет давлат фуқаролигини олишга;

қонунчиликда назарда тутилган имтиёзлар, преференциялар ёки афзалликлардан ўз хизмат мавқеи билан боғлиқ ҳолда фойдаланишга;

Ўзбекистон ҳудудидан ташқарида ҳисобварақлар очишга ва уларга эга бўлишга, кўчмас мулкка ва бошқа мол-мулкка эгалик қилишга, бундан чет давлатда таълим олиш, стажировка ўташ ва тиббий хизматлардан фойдаланиш мақсадида очилган ҳисобварақлар, шунингдек давлат фуқаролик хизматида киришдан олдин олинган ва ошқор қилинган мол-мулк мустасно;

ўзининг ваколатларини сиёсий партияларнинг, бошқа жамоат бирлашмалари ва улар органларининг манфаатларини кўзлаб амалга оширишга.

Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи шахс давлат хизматига қабул қилингандан кейин тадбиркорлик фаолиятини тўхтатиб туриш тартиби конун ҳужжатлари билан белгиланади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Баҳрах Д.Н. Административные право России: учебник для вузов. – Москва: Норм, 2000. – 678 с.
2. Маъмурий ҳуқуқ: дарслик / Х.Т.Одилқориев, И.Исмоилов, Т.Исмоилов. – Тошкент: ИИВ академияси, 2010. – 640 б.
3. Маликова Г. Давлат бошқаруви академияси: ёндашувлар, баҳолар ва хулосалар // Жамият ва бошқарув, 2018. – №1. – Б.92
4. Манохин В.М. Служба и работник в РФ: правовое регулирование. – Москва: Норм, 1997. – 500 с.
5. Маъмурий ҳуқуқ: умумий қисм. И.А.Хамедов, Л.Б. Хванг, И.М. Саи. – Тошкент: Консоулаудитинформ-Нашр, 2012. – 592 б.
6. Маъмурий ҳуқуқ: дарслик: 4-нашр / О.Х.Мухамедов, И.А.Хамедов, Н.Т.Исмоилов ва бош. – Тошкент: ИИВ Академияси, 2017. – 524 б.
7. Охотский Е.В. Государственная служба в парламентском аппарате: отечественный и зарубежный опыт. – Москва: Норм, 2012. – 560 с.
8. Торба А.В. Давлат хизматига қабул қилиш масалаларини ҳуқуқий тартибга солиш. // Давлат хизмати, 2007. – № 1. – Б.29-36.
9. Ўзбекистон Республикасининг маъмурий ҳуқуқи: Юридик мактаблар учун дарслик // Нашр. жамоа: Х.Р. Алимов, Л.И.Соловева ва бошқалар. – Тошкент: Адолат, 1998. – 483 б.